

Žene

Razlika između mene i posljednje žene rođene u našoj kući je oko devedeset osam godina. Doduše, nisam sigurna da je taj broj tačan. Kad sam tražila podatke o djedovima kod matičara, jer u MUP-u nisu htjeli da mi daju nijedan papir dok ne kažem kad im je bio rođendan, kao da je to nešto što se podrazumijeva da znamo, na tu babu-tetku sam i zaboravila. Od muških možeš nešto i da zakučiš, kao na primjer zemlju. Matičarkino sažaljivo kopanje po ćiriličnim rukopisima, koji se više nigdje ne mogu naći, tolerisalo je vjerovatno dva imena. Nisam se usudila da tražim podatke i za treću osobu, potpuno svjesna da se nikada više neću vratiti u tu kancelariju. Naravno, kasnije sam u MUP-u dobila sve podatke, bez rođendana, ali s vezom.

Poslije te generacije, koja je rukom upisana da se rodila i da je umrla, rađali su se muškarci – tata, striko i njihova braća od stričeva. Baba tetka je imala sinove, a sinovi sinove. Od trenutka kad je tati saopšteno da sam se rodila, a on upitao da li su sigurni da sam žensko, pretpostavljam da je prošlo nekoliko sekundi. Da li se medicinska sestra nasmijala? Kojim tonom mu je odgovorila? Kako je njemu izgledalo tih nekoliko sekundi mogućnosti: da me ima i da me ima, a da ipak nisam ovo što jesam: žena.

Za razliku od tate, ja sam se rodila u kući s toaletom.

Transverzala

S ove strane Lovćena, prema selu i dubini kamenog mora, nema ni jednog jedinog izvora vode. Šta su radile žene kad dobiju menstruaciju? Zimi, snijeg do koljena, poljski ve-cei, bez uložaka, bez *brufena*, bez privatnosti. S kosama do poda, ukroćenim u pletenice. Neki su Amerikanci pitali babu da proda svoju. Vukla joj se po zemlji, ali se ta epizoda prepričavala kao sramota *par excellence*. Zamisli, da proda kosu! Kažu da se kratka kosa nosila kao kazna ili korota. Nisam upoznala babu, ni tu prethodno rođenu ženu u kući. Pod kućom se, naravno, podrazumijeva tatina strana porodice.

Moja kosa se šiša na mahove. Nekad se od nje oslobađam s prezirom, nekad je čuvam kao najveće blago.

Genealogija I – Muška grana počinje od babe

I

Ne može se nijedna prije tebe udat, dok se ti ne udaš!

Imam kad.

II

Došli su da te prose!

Neka čekaju.

Ama...

Imam partijski sastanak.

III

Riču ti krave!

Neka riču, da pročitam ovo.

IV

Baba vrišti. Babica steže glavu bebe i nenamjerno popunjava *Izvod iz matične knjige umrlih*. Sin vrišti dok kulja dim s ognjišta. Cik je zime.

V

Sin je tata.

Gospodine, čestitam, dobili ste ćerku!

Jeste sigurni?

VI

Tetka, dobio sam drugu ćerku!

Pi.

VII

Tata drži kantu s farbom. Mama farba.

VIII

Šta rade moji dečaci? Oćemo u biblioteku?

Oćemo.

IX

Koliko ste to knjiga dovukle iz biblioteke? Možete u petak da čitate, imate domaći.

Evo još pola sata, pliz!

X

Tata mora za Beograd. Ne mora nazad.

XI

*Lele mene oooj! Leleee! Što učinje, crni kukavče?
Što pasa, a ne ostavi živija potomaka!*

Ko je ovo, pitam sestru.

Pojma nemam. Prvi put ga vidim u životu.

*Makar znamo da nismo ni žive, ni potomci,
nasmijah se, dok osjećam mamin lakat u rebro da se
uozbiljimo.*

Genealogija II – Ženska grana počinje od prababe

I

Ajmo, zajedno.

Đe?

U Lion.

Neću ja mater, ni tvoju ni svoju, da ostavljam.

II

*Kako to misliš, šest godina je čekala prađeda?
Lijepo, nije šćela da ide. Ostala je u Grbalj i čekala.
I ondake je tek rodila šestoro.
Oćeš da rečeš da bismo sad svi mi živjeli u Lion?*

III

*Eee, da za mene nijesi pošla, lako bi se u Crnu Goru udala.
Dobro, đede, nemoj tako, babicka je baš lijepa. A i Grbalj je Crna Gora.
Nije Grbalj nikad bio Crna Gora.
Pušti ga, sad bi imala babu Grbaljku da ga je koja šćela, no nije.*

IV

*Oooj, ima li ko u kuću?
Dobra ti sreća, evo ne na.
Došo sam ti nešto reć, al nemo' se ljutit. Dobio si šćer.
Danu zovi narod da pucamo.
Nije se nikad za šćer u Grbalj pucalo!
Eo ja ću prvi.*

V

Šćer je mama.

VI

Jedna da opere sudove, druga da usisa kuću.

Ja imam lektiru.

Ja matematiku.

VII

Da mi vas je nekome uvalit! Sve ću nogama u guzicu oko kuće trčat.

Mama, da nisi malo premlada da budeš baba? A i viđi, kako si ti lijepo prošla, usrećila se.

Muči tu. Ne avetaj. I nemoj da je koja našla kakvoga filozofa!

Kako se rađa svijest

Stepenice su ogromne. Pored njih je trava. Ako podignem nogu, ne mogu ni do pola da dohvatim. Ispred lica je prepreka. Osjećam kako me hvataju i podižu. Kamenje promiče ispod sandala koje se klata. Tata ima velike ruke.

Nemoguće da se sjećaš krštenja!

Pa te se jedne slike i sjećam.

Ali imala si dvije godine.

Ne znam. Ta slika. Kako se rukama hvatam za stepenice.

Udarila si popa da ti ne dira sestru.

*Molim! Zašto?
Jer je plakala.
Kako misliš, udarila?*

Ko je tata, zapravo?

Ni za šta na bijeli svijet nije bio!

Znam da mu je jadnome bilo da ništa ne radi nego da čita. I sad se sjećam kako bih se kao dijete naslonila na njegov stomak i korice knjige biše me greble po licu.

Jednom smo pošli da kosimo. On uzeo upaljač, zapalio travu i legao pod jedan orah. Ja ga pitam što učinije to, a on mrtav 'ladan viče, sjedi, što je suvo izgoreće, što ostane pokosiće se.

Zemlja

Na zemlji koju sam naslijedila i koza bi ostala gladna. Sudim na osnovu onih dolina koje poznajem. Mnogo veći je onaj dio zemlje koju sam lijena i da tražim na sajtu *Uprave za nekretnine*. Neko je tu istu zemlju platio svojom kičmom, pokvarenim zubima vađenim na živo, moždanim udarima usred bijela dana, hernijama od kojih se umiralo, jer se od stida nije išlo kod doktora. Sad tamo od drača, vukova, lisica, *međeda*, jama i vrtača, ne mogu ni da dođem. Bojim se svoga 'lada. Nemam dovoljno strpljenja da kliknem i ukucam svaku parcelu posebno u pretraživač, a kamoli da *uprtim*

fizički da ih obiđem. Trapezi, deltoidi, paralelogrami, romboidi na mapi – nekad nečiji vijek u brazdi preorane zemlje. Da li su im ruke bile zdepaste, natečene, mršave, iskrivljene, tanke, prekrivene dlakama, tek malo ili potpuno pocrnjele od sunca? Da li su im noći pored ognjišta, u dimu, bile lake ili teške dok su se prevrtali u nekom krevetu od slame, vune, ili bogzna čega? U kamenu stvarali, u kamenu živjeli. Bez vode. Niti jedne kapi. Osim što im doslovice bog da. (**predlozi:** *podake, niza, uzviše, poviše...*). Od tih kuća su ostala kućišta, kako je navedeno u listu nepokretnosti. Ko je taj prvi koji je tu zemlju upisao na svoje ime? Ko je taj koji je proširio? Ko mu je pomogao da sagradi kuću? Da li su pjevali, svađali se, dok su nosili, danas prosute, krše? Da li je ijedan od njih mislio o onima koji će doći? Da li je razmišljao kome će pripasti? Da li se plašio ili nije ni mogao da pojmi da će sve to dočekati žene? Na kraju, sa ženama sve prestaje.

Nekad mislim da ću živjeti sto godina.

MUP

Dobar dan. Da izvadim smrtovnicu za strica.

Možete kod koleginice, pravo tamo.

Hvala.

Dajte mi dokumenta. Ovo je sve?

Jeste. Hvala.